

Rapport fra Melbourne

AV ÅGE HOLTER

1. Selv på noen måneders avstand kjennes det vanskelig å sette opp en fasit for verdensmisjonsmøtet i Melbourne 11.–25. mai 1980, arrangert av Kirkenes Verdensråds Kommissjon for Verdensmisjon og Evangelisering (CWME).

I Edinburgh 1910 kunne John Mott avslutte det første verdensmisjonsmøte med en frimodig appell: «Når denne konferansen slutter, begynner erobringen. Slutten på vår planlegging er begynnelsen til vår handling.» Jeg skulle ønske vi kunne ha reist fra Melbourne med samme tro og begeistring. Men både verden og misjonen og de kristne har forandret seg på disse 70 årene. Neppe noen av oss reiste hjem som nye korsfarere. Ikke slik å forstå at det manglet visjoner og utfordringer. Men kløften ble for stor mellom et berg av sosiale og politiske problemer p.d.e.s. og de evangeliske og kirkelige ressurser p.d.a.s., slik de tegnet seg for oss under konferansen. Det fins en bibelsk tro som flytter fjell; men når troen krymper, og fjellet bare vokser for øynene på en, hva da? Med andre ord: Jeg opplevde et misforhold mellom lovens krav og evangeliets kraft, ikke bare teologisk, men slik flere av oss følte det i en atmosfære med for lite åndelig liv og frimodighet.

Det er forsåvidt karakteristisk at konferansen ble avsluttet med et politisk vedtak som skapte ubehag hos de fleste og sendte oss hjem med dårlig samvittighet (se ndfr. pkt. 7).

2. Jeg tror det er en del «første gang»-fenomener å referere: For første gang på en KV-konferanse var prosenten for kvinnelige deltagere nådd opp i 30% og for unge 25%.

For første gang ble den engelske språkdominans brutt, bare for å gi plass for et annet koloniale, kultur-imperialistisk språk: spansk. Vel å merke: selv når latin-amerikanerne behersket engelsk. Selv Emilio Castro (CWME's direktør) holdt sitt hovedforedrag på

spansk. Likevel ropte de opp når de ikke fikk dokumentene på spansk med én gang. (Det gikk med 270.000 ark i kopieringsmaskinen under konferansen.) Men hva med oss, med våre morsmål, spurte formann Nababan (fra Indonesia). Denne situasjon henger sammen med Sør-Amerikas sterke dominans i debatt og utforming av temaet om fattigdom og frigjøring. Journalister ble fristet til å skrive om «en sør-amerikansk konferanse» i Melbourne.

For første gang har de gresk-ortodokse utfoldet seg fullt på en misjonskonferanse, til dels også romersk-katolske, mens afrikanske delegater var påtagelig tilbakeholdne, i motsetning til i Bangkok. (Har det kanskje sammenheng med det trauma som er oppstått etter frigjøringene i Afrika? Faktum er at den hvite mann ikke satt på anklagebenken i Melbourne slik som i Bangkok.)

For første gang har en KV-konferanse åpent sagt at det er politiske og nasjonale problemer som man ikke kan eller vil tale om, se under pkt. 7.

3. Konferanse-maskineriet var tungt og kom alt for sent i gang. Det var for mange og for lange innledningsforedrag, både i plenum og i de fire seksjonene. De ble dessuten lite utnyttet i det senere konferansearbeidet. Men enda mer forbausende var det at det store forberedelsesmaterialet bare ble lagt tilside, inkl. de norske dokumentene. Konferansen startet så å si på bar bunn, og prisen (eller straffen) kan avleses i de teologisk upresise og noe tilfeldige seksjonsrapporter. Noe av dette preg kan vel også skyldes den nå så populære metode: å fortelle «historier», f.eks. et helt kapittel i seksjon I: «Stories of the Poor.» Men som medlem av seksjon III protesterer jeg mot en altfor generell karakteristik som denne i *Lutherische Monatshefte* (7/1980): «Kildene for det som ble tenkt i Melbourne, var ikke teologhoder, men møtet med skjebner, skjebnene til de fattige, de undertrykte, de rettsløse, de torturerte, de undertrykte, ...» Kanskje dette er ment bare positivt? Men faren er, som forrige møte i Bangkok demonstrerte, at «fortellingene fra livet» blir tolkingsnøkkel til Bibelen. Heller ikke Melbourne har unngått dette. Men spesielt seksjon III la stor vekt på et teologisk og bibelsk reflektert «vitnesbyrd om Guds rike» — det var jo også denne seksjonens tema. Dette er også uttrykt negativt, så å si, i en advarsel mot «falske forkynnere og falske evangelier», som kan bruke bibelsk språk til å forkynde en menneskeskapt gud. (Se utdrag fra seksjon III/5.)

4. Misjon i «tradisjonell» forstand har fått liten plass i dokumentene. Det var faktisk slik at Emilio Castro selv, under et ple-

numsmøte, måtte minne om at dette var en *misjonskonferanse*! Dette er i et nøtteskall 70 års utvikling fra Edinburgh til Melbourne. Men den som leter, vil i hvert fall finne noen direkte ord om å forkynne evangeliet for alle som ikke har hørt det, såvel som for de uomvendte — og omvendte! — i den gamle kristne verden. Seksjon III er den som her særlig peker seg ut: «Forkynnelsen av (evangeliets) gode nyheter er en kontinuerlig nødvendighet, og alle folk — troende og ikke-troende — er utfordret til å høre og å svare, siden omvendelse aldri er noe avsluttet. Vi anerkjenner og aksepterer med glede vårt spesielle ansvar for dem som aldri har hørt de gode nyheter om Riket.» Her er det gitt rom for de millioner som Lausanne-bevegelsen gjerne omtaler som «de unådde». Men samtidig blir appellen til omvendelsen adressert til oss selv. Og spørsmålet i Pattaya: Hvordan skal de høre? blir ikke isolert fra det andre viktige spørsmål: Hvordan skal de *se*? «Fortellingen om Gud i Kristus er hjertet i all evangelisering, og den må fortelles, fordi kirkens liv og gjerninger her og nå aldri helt kan åpenbare Guds kjærlighet og hellighet og makt i Kristus. Å fortelle denne historie er hele kirkens mandat, som den ikke kan komme utenom; ord ledsager gjerning ettersom Riket kaster lyset fra sin ankomst foran seg, så menn og kvinner kan se og leve i dette lys.» (Seksjon III/1, 14 og 1, 3.)

Å plukke ut noen slike sitater om misjon og omvendelse som noe enestående (og det *er* de i mye av det som ellers utgår fra KV), gjør ikke helt rett mot det som kanskje vil bli stående etter Melbourne: at denne misjonskonferanse mer enn noen tidligere har villet integrere misjon og evangelisering i kirkens totale ansvar for mennesker og samfunn. Selv om det kan sies at sosiale og politiske momenter ennå er sterkest profilert og konkretisert, så har ledende Lausanne-representanter i Melbourne uttrykt glede over den sterke vilje til å slå bro mellom Lausanne og Genève. Jeg for min del vil gjerne tilføye at like gledelig, og mer overraskende, er at broen strekkes videre til Canterbury og Augsburg, til Rom og Byzans. Jeg tenker da på rapporten fra seksjon III, hvor en sakramental forståelse av kirken og kirkens nådemidler er satt i forbindelse med et kristent samfunngasjement: «Felleskap med Gud i Kristus og fellesskap med Guds folk er to aspekter av det ene sakrament. Likevel hender det ofte at den som deltar i nattverden gjør det som et enslig individ selv om han er omgitt av andre mennesker... Det svekker vårt vitnesbyrd, fordi den private handling kan bli det eneste vi har sans for og ikke den felles handling i verden.» Og så går rapporten vide-

re med en beskrivelse av hvordan nattverden taler om vårt medmenneskelige ansvar (se utdrag fra seksjon III/31). Mot et ikke uvanlig fenomen, at det er et skille mellom kristne som er sosialt aktive, og kristne som samles om bønn og bibel og gudstjeneste, advares det slik: «Sosial handling kan bli utålmodig aktivisme, med støtte bare i vage idealer. Gudstjeneste kan bli en privat nytelse uten omsorg for andre. Vi tror at begge deler av disippelforholdet må holdes sammen i et kristent liv. Å samles *og* å spredes, å motta *og* å gi, å be *og* å arbeide, å tilbe *og* å kjempe — slik er den sanne rytme for kristent engasjement i verden.» (III/6, 4b) Denne «holistiske» forståelse av kirke og misjon kom også sterkt fram i bibelgruppene gjennomgåelse av Fader Vår. Bibeltimene ble kanskje for de fleste av større åndelig betydning enn foredrag og debatter. I noen grupper fant det sted virkelige omvendelser (!), ble det fortalt. Nettopp et tema som omvendelse har fått en plass som er sjelden i KV-dokumenter, uten at det individuelle og det sosiale, det vertikale og det horisontale aspekt ved omvendelsen isoleres fra hverandre. (Se utdrag fra seksjon III/10.)

5. Et hovedtema for konferansen var Guds rike og de fattige. Ved å sette de fattige og fattigdommen i sentrum for konferansen har KV medvirket til å gi oss tilbake et bibelsk tema som kirken hittil har hatt lite mot på å ta opp. Det er bare å beklage at den sedvanlige mangel i KV-dokumenter på hermeneutisk gjennomtenkte prinsipper har sperret for en klar og rett bruk av Bibelens tekster om fattige. Seksjonsrapporten om «Good News to the Poor» har dessverre ikke tatt noen notis av det norske dokument om samme emne. (Se NOTM I/1980.) Tendensen til en frelseshistorisk vurdering av de fattige er til stede, at de tillegges en messiansk kvalitet som Guds spesielt utvalgte. Men dette er likevel neddempet og avvulgarisert. Vi har sluppet slike slagord som ble hørt helt i begynnelsen, at «Gode nyheter for de fattige betyr dårlige nyheter for de rike».

6. Av andre spesielle emner kan jeg nevne:

a) En advarsel mot å alliere misjon med utbytting og kirke med kapitalisme. Slik f.eks. i rapporten fra seksjon I: «Vi har hørt mange fortellinger om hvordan kirkenes misjonstiltak, både ute og i deres egne land, er blitt finansiert med fruktene av utbytting, gjennomført i allianse med undertrykkende krefter, slik at de har unnlatt å gå inn i kampen som de fattige og undertrykte fører mot urett.» (Se videre i utdraget fra seksjon I/20c.)

b) En sterk appell for kvinnes fullt kirkelige rettigheter, men formulert slik at det bare «for mange av oss ikke var bibelske, teologiske og pastorale grunner for at kvinner skulle være utelukket fra noen stilling i kirkene». (Seksjon IV). En kvinnegruppe la fram et eget dokument: «The Vision of the Kingdom according to Women.» Det avfødte bl.a. følgende spørsmål fra en gresk-ortodoks prest: Har kvinner en egen visjon av Guds rike? Det som her måtte ligge bak av irritasjon over kvinneteologiens fremstøt, slo ut for fullt da det i plenum ble gjort forsøk på å luke ut i kirkens/Bibelens maskuline språkbruk: Et forslag om å stryke fars-navnet i uttrykket «God the Father» i seksjon III-rapporten, ble møtt med mishagyringer og fikk bare noen få stemmer.

c) En påminnelse om at Jesus helbredet og hadde omsorg for syke som et tegn på at Guds rike var kommet nær. Den lokale menighet bør igjen bli «et helbredende fellesskap» etter bibelsk og oldkirkelig mønster. Og kirken må motarbeide den rådende ideologi i helsevesenet, hvor prestisjefylte behandlingsoppgaver prioriteres foran den direkte kontakt med og omsorg for den syke og lidende. KV ble bedt om å sette på dagsorden den karismatiske bevegelse og nådegave-vekkelsen i vår tid. (Se utdrag fra seksjon III/17.19.20.)

7. Gunnar Stålsett prøvde forgjeves å få seksjon II til å ta opp Sovjets innmarsj i Afghanistan. Fra pakistansk hold ble det så i siste plenums møte gjort et nytt fremstøt, også med tanke på de mange afghanske flyktninger i Pakistan. Dette utløste voldsom russisk intervensjon inkl. en delegat fra den offisielle baptistiske kirke, med trusel om utmelding av KV. Resolusjonen (fremsatt av pastor Nazir-Ali, Church of Pakistan) ble forkastet med 66 mot 58 stemmer. Etter dette ble det med overveldende flertall vedtatt en erklæring fremsatt av professor dr. David Bosch (Sør-Afrika, Dutch Reformed Church). Den fastslo at i denne konferanse var enkelte land og situasjoner nevnt konkret ved navn (også i telegram til president Carter om situasjonen i El Salvador og i Sør-Amerika forøvrig og i Sør-Korea). «Men andre våger vi ikke å sette navn på av den enkle grunn, at en slik offentlig benevning ville kunne gjøre situasjonen farlig for mange av våre brødre og søstre, ja sågar sette deres liv i fare. Vi bekjenner derfor vår uformuenhet til å være så profetiske som vi burde, fordi dette i bestemte tilfelle ville kunne bringe martyriet over våre trosfeller.»

Denne resolusjon ble senere, i det påfølgende kommisjonsmøte for CWME, sterkt beklaget av flere, bl.a. av biskop dr. Manas But-

helesi (Evangelical Lutheran Church in Southern Africa): Det må være øyeblikk da vi ikke har noe valg, da vi *må* synge ut. Men nå sier vi, i presensform, at vi ikke tør, at vi tar politiske hensyn og ikke bare hensyn til hva som er rett og riktig i seg selv. En konferanse må kunne handle uten hensyn til konsekvensene for dem det gjelder. Men denne s.k. «Bosch-resolusjonen» vil nå kunne lukke munnen på oss (KV) for all fremtid.

8. Det er ennå for tidlig å trekke noen endelig konklusjon av Melbourne-konferansen. Men allerede nå bør vi kunne glede oss over at KV synes å ha overvunnet en gammel fristelse til å identifisere mer eller mindre Guds rike med et dennesidig, menneskefabrikkert samfunnssystem. Det esjatologiske aspekt er flere ganger uttrykkelig nevnt. Det var ingen vanskelighet for undertegnede å få tilføyd, under plenums-debatten av seksjonsrapportene, de siste vesentlige ordene i følgende setning: «Hele Guds kirke, på hvert sted og til hver tid, er et tegn (sacrament) på det rike som kom i og med personen Jesus Kristus og som skal komme i hele sin fylde når Han kommer tilbake i herlighet.» (III/1) «Det er ved Den Hellige Ånd at riket vil bli brakt til sin siste oppfyllelse.» (Fra konferansens budskap.)

Inntil dokumentene fra Melbourne kommer i sin helhet som bok, vil forhåpentlig de oversatte utdrag i dette nummer av NOTM gi et talende inntrykk. Seksjonsrapportene ble ikke formelt «vedtatt» punkt for punkt av konferansen, men «mottatt» og anbefalt i kirkerne til studium. De bør kunne danne grunnlag for samtalegrupper i de lokale menigheter eller foreninger. Det som lyser sterkest gjennom dokumentene, er viljen til å møte utfordringen fra en kjempende og lidende verden med budskapet, i ord og handling, om det Guds rike som kirken og alle kristne er kalt til å synliggjøre blant mennesker.